

ЩЕ ОДНА МАЛОВІДОМА ПОСТАТЬ РАННЬОЇ ФОЛЬКЛОРИСТИКИ В ГАЛИЧИНІ

Досліджуючи початки народознавчих студій у Галичині до і в час діяльності гуртка Маркіяна Шашкевича (“Руська Трійця”), мою увагу привернула згадка варшавського філолога Анджея Кухарського (1795–1862) про те, що під час слов’язнавчих подорожей наприкінці 20-х рр. XIX ст. він познайомився у Львові в 1829 р. зі збирачем народних пісень Святопулком Гловацьким. У своїй подорожній інформації з цього приводу А. Кухарський зокрема зазначив: “У Львові уділив мені пісень галицького люду пан Святопулк Гловацький, який запопадливо займається їхнім збиранням і з часом має намір їх видати”¹.

Ім’я цього збирача згадав також Жегота Паулі у передмові до підготованого і виданого ним збірника польських пісень із Галичини. Дякуючи Юзефові гр. Дунін-Борковському і С. Гловацькому, зазначив, що уділенням своїх записів народних пісень вони спричинилися до збільшення збірника².

Ці згадки вельми зацікавили мене, але, не маючи під руками якихось додаткових відомостей про особу С. Гловацького, я змушений був відкласти відповідне дослідження. Обмежився лише гіпотетичними зауваженнями, що, можливо, діяльність цього збирача в Галичині мала якийсь стосунок до анонсованого у львівському альманасі “*Państw Narodowy...*” за 1827 р. видання збірника галицьких народних пісень, для якого тут була вже надрукована анонімна розлога вступна стаття “Про пісні польського і українського люду”³, автором якої, як з’ясувалося згодом, був видавець “*Państwa...*” Людвік Пйонткевіч (1801–1876)⁴. Припускалася також імовірність причетності фольклорних записів Гловацького до виданого 1833 р. у Львові відомого збірника “*Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego*” Вацлава з Олеська⁵.

Постать С. Гловацького залишалася для мене загадковою. І ось нещодавно одержую від римо-католицького священика Вітольда-Юзефа Коваліва (з Острога на Рівненщині) написану ним і видану в 1999 р. монографію про С. Гловацького⁶, в якій подано всебічне висвітлення цієї постаті.

¹ Францев В. Польское славяноведение конца XVIII в первой четверти XIX ст. – Прага, 1906. – С. 476.

² Pauli Ž. Pieśni ludu polskiego w Galicyi. – Lwów, 1838. – Przedmowa, друга нумерована сторінка.

³ O pieśniach ludu polskiego i ruskiego // *Państw Narodowy*. – Lwów, 1827. – S. 90–128.

⁴ Спеціальне дослідження цієї публікації див.: Кирчів Р. Одна з ранніх фольклористичних праць Галичини // Записки Наукового товариства ім. Шевченка. – Львів, 1995. – Т. 230. Праці секції етнографії та фольклористики. – С. 367–384.

⁵ Див.: Кирчів Р. Етнографічно-фольклористична діяльність “Руської трійці”. – Київ: Наукова думка, 1990. – С. 117.

⁶ Kowalów W.-J., ks. Ks. Michał S. Głowacki “Świętopełk” (1804–1846). Folklorysta i współorganizator powstania. – Biały Dunajec; Ostróg, 1999. – 256 s.

Оскільки збирацька діяльність С. Гловацького поширювалося також на українські терени і дослідницький погляд автора прямо чи посередньо в непоодиноких моментах торкався й українських реалій, вважаємо доцільним звернути увагу українських фольклористів на зміст цієї праці і заодно подати до неї свої деякі судження і зауваги.

Передусім, властиве ім'я цього Гловацького – Міхал, а “Святопулк” (“Świętopelk”) приbrane з арсеналу давньослов'янських, данина романтичної моді, якій піддалися, як відомо, й члени нашої “Руської Трійці”: М. Шашкевич – “Руслан”, І. Вагилевич – “Далібор”, Я. Головацький – “Ярослав”, Г. Ількевич – “Мирослав” та ін.

Він походив із дрібної зубожілої польської шляхти, народився 1804 р. в західній (польській) частині Галичини поблизу Старого Санча, батько його був дрібним службовцем. Навчався в початковій школі цього містечка, у Тарнівській і Львівській гімназіях. Після закінчення гімназії в Новому Санчі студіював на філософському факультеті Львівського університету та у Львівській латинській духовній семінарії, у 1831 р. став католицьким священиком і працював у різних місцях підатранської долини (на Підгаллі).

Опираючись на історичні джерела, автор монографії розповідає про дитинство, юність, нелегкі роки навчання М. Гловацького, характеризує його прагнення до знань, творчості, пізнання свого народу і практичної діяльності для його користі. Демократизм і діяльний патріотизм були основною причиною того, що, незважаючи на чесне і самовіддане священиче служіння, М. Гловацький був не на доброму рахунку в церковних керівників, до кінця життя посідав місця на найнижчих шаблях душпастирської ієрархії.

Від гімназійних років наполегливо займався самоосвітою, багато читав і вже в той час, а особливо в період університетських студій приєднався до демократичного й національно-патріотичного руху. Будучи священиком, активно співпрацював із таємною організацією, яка готувала повстання проти австрійського поневолення, залучав до нього татранських селян. Спалах заворушень на Підгаллі в лютому 1846 р. зазнав поразки. М. Гловацького схопила поліція, у в'язниці він важко захворів і 24 травня 1846 р. помер.

Коли ще додати, що він був літературно обдарованою людиною, гарячим прихильником романтизму з його літературою та мистецтвом, зорієнтованими на народність і національність, захоплювався поезією А. Міцкевича і сам пробував писати вірші, то цим доповнимо силуетку про цю неординарну особистість. Для нас, зокрема для фольклористів, найцікавішим є те, що стосується народознавчих занять М. Гловацького, його мандрівок по польських і українських теренах Галичини та фіксації етнографічних і фольклорних матеріалів. Вони особливо привертають увагу тим, що належать до перших кроків народознавчих досліджень (простонародної традиційної культури, мови, усної словесності) у Галичині.

Неодноразово В.-Ю. Ковалів згадує про те, що М. Гловацький записував і український фольклор у Галичині, особливо під час навчання у Львові й мандрівок по українських теренах Галичини. Цитує спогади Яна Канти Андрусікевича – близького приятеля М. Гловацького – про те, що той під час канікул обходив Поділля і збирав руські [українські. – *Р. К.*] пісні, частину яких позичили в нього інші люди і надрукували⁷. Очевидно, без згадки імені властивого збирача.

⁷ Kowalów W.-J., ks. Ks. Michał S. Głowacki “Świętopelk”... – S. 105.

Одначе нічого з цих записів українських пісень досі не виявлено. Вважається, що рукописний архів М. Гловацького загинув, що він сам його спалив перед вибухом повстання⁸. Тому, якщо з його записів польського фольклору поодинокі зразки відомі, особливо ті, рукописи яких збереглися між паперами інших осіб, то стосовно українських пісень жодних слідів не виявлено. “Чи не є якимось парадоксом те, – пише автор дослідження, – що не знаємо сьогодні ні одної української пісні, записаної М. Гловацьким, який присвятив їх збиранню так багато енергії?”⁹.

Заувагу про “позичення” деякої частини записів народних пісень М. Гловацького “іншими” о. В.-Ю. Ковалів екстраполює, зокрема, на найближчих сучасників, з якими збирач мав і міг мати особисті контакти, особливо під час навчання у Львові, – Вацлава Залеського (Вацлава з Олеська) і Ж. Паулі. І констатує: “Велика шкода, що однаково Паулі як і Залеський не зазначили, котрі пісні уступили їм Міхал Гловацький”¹⁰.

Проблема присутності в збірниках пісень Вацлава з Олеська і Ж. Паулі записів інших збирачів ще на сьогодні достатньо не вивчена. Але те, що про це вже сказано у науковій літературі, достатньо переконує, що обидва ці видавці використали для своїх збірників не тільки власні записи, але й матеріали інших збирачів, в тому числі й українців. Причому, без зазначення їхніх імен і паспортизації таких “запозичень”¹¹. Ж. Паулі, як згадувалося, тільки у вступі до свого збірника польських галицьких пісень вказав на записи М. Гловацького як на одне зі своїх джерел.

Автор цитованої праці констатує, що М. Гловацький збирав українські пісні вже із середини 20-х рр. XIX ст. і в цьому випередив на кілька років фольклористичну діяльність будителів українського національного руху в Галичині – “Руську Трійцю”¹². Це дуже доречний з фактологічного й методологічного погляду штрих до вивчення контексту української та польської присутності на початковому етапі народознавчих вивчень у Галичині. Але тут треба враховувати, що з українського боку “Руська Трійця” вже мала попередників. Зоріан Доленга-Ходаковський (1784–1825), побувавши на початку 1818 р. в Перемишлі і ознайомившись із народнопросвітніми заходами тутешнього Товариства українських священників, писав у листі до краківського професора Самуеля Бандтке від 20 травня 1818 р., що учасники цього гуртка мають намір “збирати стародавні співи в цих околицях”¹³, тобто на Перемишльщині.

Відомо, що ще перед “Руською Трійцею” у другому і третьому десятиріччях XIX ст. українські пісні та інші твори усної народної словесності збирали греко-католицькі священники Степан Петрушевич (1779–1859), Кирило Блонський (1802–1852), Йосиф Левицький (1801–1860), Йосиф Лозинський (1807–1889), що у Львівському альманасі – календарі “Pielgrzym Lwowski” за 1823 р. майбутній

⁸ *Kowalów W.-J., ks. Ks. Michał S. Głowacki “Świętopełk”... – S. 212.*

⁹ *Ibidem.* – S. 106.

¹⁰ *Ibidem.*

¹¹ Про це йдеться в працях різних авторів, зокрема в дослідженнях Михайла Возняка. Див.: *Возняк М. У століття “Зорі” Маркіяна Шашкевича (1834–1934): Нові розшуки про діяльність його гуртка.* – Львів, 1935–1936. – Ч. 1–2.

¹² *Kowalów W.-J., ks. Ks. Michał S. Głowacki “Świętopełk”... – S. 106.*

¹³ *Dolega Chodakowski Z. O sławiańszczyźnie przed Chrześcijaństwem. Oraz inne pisma i listy.* – Warszawa, 1967. – S. 208.

відомий український галицький історик Денис Зубрицький (1777–1862) надрукував статтю про народні пісні і подав два зразки українських пісень¹⁴.

У парадигмі реалій ранньої фольклористики в Галичині не можна залишити поза увагою згадану публікацію статті Людвіка Пйонткевіча “Про пісні польсько-го і українського люду” в 1827 р. у Львові з повідомленням про наступний друк збірника пісень. Але видання “*Pańska Narodowego...*” припинилося на першому випуску і цьому проєкту не судилося збутися.

Можливо, що саме до цього збірника мали бути залучені і записи М. Гловацького. Це тим більше можливо, що за своїми демократичними суспільно-політичними настроями і романтичними літературно-естетичними уподобаннями М. Гловацький не міг у Львові не зблизитися з таким же за переконаннями і діями Л. Пйонткевічем. Л. Пйонткевіча у 1821 р. депортували з Варшави за політичну діяльність. Опинившись у Львові, він, хоч і перебував під пильним наглядом австрійської поліції, намагався активізувати тут суспільно-політичний рух і збагатити романтичними тенденціями культурну атмосферу, яка в Галичині була під майже цілковитим впливом класицизму і просвітництва. Гуртував біля себе демократично і патріотично настроєних людей, зокрема молодь, і одним із заходів для цього була спроба організувати новий часопис, яка закінчилася виданням лише першої книжки “*Pańska Narodowego...*”. Несприйняття цього видання в елітарних літературно-наукових колах тогочасного Львова знайшло вираз у негативній рецензії на нього в місцевій газеті “*Rozmaitości*”¹⁵. Але прихильники романтичних літературно-мистецьких тенденцій і народності не могли залишитися байдужими до видання Л. Пйонткевіча, зокрема до талановито написаної змістово й ідейно новаторської його статті про народні пісні. В тому числі і М. Гловацький, який на той час перебував у Львові (від 1824 р. навчався в університеті і в духовній латинській семінарії), просто не міг залишитися поза колом тієї молоді, яку зібрав біля себе Л. Пйонткевіч і яку він залучав до активної народознавчої і фольклористичної збирацької роботи.

У кількох місяцях своєї праці о. В.-Ю. Ковалів згадує про часову співвідповідність і типологічну дотичність фольклористичної діяльності М. Гловацького з українськими народознавчими аспіраціями в Галичині, зокрема “Руської Трійці”. Особливо цікава й інтригуюча з цього погляду його констатація наявності у рукописному фонді Івана Вагилевича у відділі рукописів Львівської національної наукової бібліотеки України ім. В. Стефаника автографа М. Гловацького¹⁶. Вказаний дослідником рукопис – це 12 аркушів зошитового формату, густо записаних чорним чорнилом з обох боків, причому кожна сторінка має по два стовпчики запису¹⁷. Дванадцятий листок зберігся лише частково, на його звороті – фрагмент запису тією ж рукою і заголовок рукопису, написаний І. Вагилевичем: “*Kazki, Niebylice, Przysłowia, Zwyczaję i Obyczaje*”.

Отож, текст рукопису містить описи народних звичаїв, повір’їв, записи прислів’їв, загадок і народних оповідань. Переважна більшість текстів польською

¹⁴ *Zubrzycki D. O śpiewach ludu pospolitego // Pielgrzym Lwowski. – Lwów, 1823. – S. 49–50.*

¹⁵ *Maciej z Halicza. Literatura krajowa // Rozmaitości. – Lwów, 1827. – № 25. – S. 208–212.*

¹⁶ *Kowalów W.-J., ks. Ks. Michał S. Głowacki “Świętopełk”... – S. 8, 106, 229.*

¹⁷ Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника, відділ рукописів (далі – ЛННБУ, ВР). – Ф. 19 (І. Вагилевич). – Од. зб. 46 / п. 13. – Арк. 1–12.

мовою, але є і українською латинськими літерами. Записи не паспортизовані. Їхня мова дає підставу вважати, що походять вони з польсько-українського культурного суміжжя.

Основне місце в рукописі займають оповідання: “Prządki. Bajka” (арк. 1 зв.–2), “Pan sługa na wojażu” (арк. 2 зв.–3 зв.), “Wilk zdradzony” (арк. 3 зв. – 4 зв.), “Urió!” (арк. 5–5 зв.), “Jaś Popeluch” (арк. 5 зв.–8), “Cygan” (арк. 8–9 зв.), оповідання українською мовою “Нічурі Іван” (арк. 10–11 зв.) і фрагмент українського оповідання “Надка” (арк. 11 зв.) – про цигана, який наймається на роботу в господаря.

Перша сторінка рукопису заповнена записами прислів'їв, приказок, відомостями про народні звичаї. Записи паремій та описи звичаїв є і в інших місцях рукопису – між оповіданнями. І тут бачимо українські зразки. Приміром: “А всі воли поздыхали, тільки ярма позістали” (арк. 4 зв).

Таким чином, якщо українських пісень у записах М. Гловацького досі не ідентифіковано, то щодо української фольклорної прози такий прецедент наявний. Сюди належить і виявлений у краківському архіві Ж. Паулі запис української народної казки “Змійова дочка”, який зробив М. Гловацький¹⁸.

Всі ці тексти заслуговують на увагу польських і українських фольклористів. Вони можуть щось додати до варіантної парадигми зафіксованих сюжетів народних оповідань, зразків паремій і звичаєвих традицій. Тому вже саме собою дослідницьке звернення до цих рукописів є предметним. Тим більше, що досі анонімні рукописи збагачуються дослідником атрибуцією їхнього авторства. Стверджується, що ці записи зробив М. Гловацький.

Щоправда, обґрунтування цього важливого твердження варто було подати в монографії дещо докладніше. Знаючи інші рукописні матеріали М. Гловацького, дослідник, очевидно, небезпідставно помітив його руку і в манускрипті, що зберігся у фонді І. Вагилевича. Це простежується і в зіставленні рукопису з факсиміле зразків автографів М. Гловацького, поданих у книжці о. В.-Ю. Коваліва. Хоч є і розбіжності, які конче треба пояснити належним графологічним аналізом. Звичайною констатацією тут не обійтись. І це варто зробити, може й, спеціально – як для безсумнівного встановлення авторства М. Гловацького, народознавчих записів якого, як зазначалося, виявлено досі дуже мало, так і для атрибуції безіменного рукопису у фонді І. Вагилевича.

До речі, яким чином рукопис М. Гловацького міг потрапити між папери І. Вагилевича? Це ще одне питання, над яким варто застановитися. Тим більше з огляду на конкретну реалію контакту польського діяча з одним із головних представників “Руської трійці”. Отож, ідеться про поглиблене вивчення контексту українського руху в Галичині 20–30-х рр. XIX ст. зі суспільно-культурним середовищем того часу, зокрема польським.

Можливо, що рукопис одержав І. Вагилевич при якомусь посередництві, зокрема близького приятеля М. Гловацького і доброго знайомого в колі “Руської Трійці” Ж. Паулі. А можливі також і особисте знайомство та якісь ділові зв'язки М. Гловацького з І. Вагилевичем.

¹⁸ Kowalów W.-J., ks. Ks. Michał S. Głowacki “Świętopełk”... – S. 106.

О. В.-Ю. Ковалів виділяє у наративі свого дослідження питання: “Чи Міхал Гловацький був відомий “Руській Трійці?”¹⁹. Констатує, що “трійка українських будителів, будучи вихованцями Львівської греко-католицької духовної семінарії і студентами філософії і теології Львівського університету, дихали тою самою, що й Міхал Гловацький, атмосферою, навчалися і розвивалися самодіяльно на тій самій літературі (нерідко тасмній), джерелом якої був Оссоленіум (бібліотека у Львові. – *Р. К.*). Єднало їх ще щось більше: зацікавлення тою самою землею, історією і фольклором України. Чи при цьому були знайомі особисто?”²⁰.

Розвиваючи це міркування, продовжує: “Хоча джерела мовчать стосовно цієї теми, є дуже правдоподібним, що в 1830 році Міхал Гловацький зіткнувся принаймі з двома членами “Руської трійці”. Академічний рік 1829/30 є для М. Гловацького останнім роком студій у Львові – закінчує тут третій рік теології. Для двох русинів – молодших від нього на 7 років – є це щойно початок студій. Іван Вагилевич є на другому році філософії, прийнятий безпосередньо після навчання в Станіславівській гімназії, а Маркіян Шашкевич щойно починає перший рік філософії.

Міхал Гловацький і “Руська трійця” мали спільних приятелів і знайомих – були це між іншими Ян Православ Коубек, Ян Коллар, Павел Йозеф Шафарик, Вацлав Александер Мацейовський, а перед усім Жегота Паулі. Той останнім був також зв’язковим між “Руською трійцею” і Августином Бельовським, Вінцентієм Полем і Люціаном Семенським. Всі вони зустрічалися у “Львівському літературному салоні” в помешканні Августина Висоцького при вулиці Галицькій”²¹.

Дослідник вказує і на можливість залучення інших фактів на користь ймовірності особистого знайомства М. Гловацького з “Руською трійцею”, в тому числі й наявність серед рукописів І. Вагилевича автографу польського збирача²².

З біографії І. Вагилевича знаємо, що він був чи не найбільше з усіх членів “Руської трійці” наближений до молодих польських культурних діячів Львова. І справді, особливо на ґрунті народознавчих аспірацій його увагу не могла не привернути неординарна з цього погляду постать молодого поляка, який уже був відомий своїми мандрівками по Галичині, в тому числі й по українському Поділлі та, як зауважив А. Кухарський, перебуваючи у Львові в 1829 р., “запопадливим збиранням народних пісень”. Повз увагу І. Вагилевича, який прийшов до Львова вже з практичною заангажованістю у справу збирання народних пісень, не могла пройти і згадана А. Кухарським звістка про незвичайний для того часу намір М. Гловацького видати свій збірник пісень.

Немає важним чинником гіпотетичного особистого зближення І. Вагилевича з М. Гловацьким могли бути спільні романтичні літературно-естетичні захоплення, демократичні світоглядні тенденції і прихильність до радикальних зрушень у суспільному розвитку.

Яків Головацький зазначив, що вже на початку існування Шашкевичевого гуртка І. Вагилевич вимагав поєднувати народознавчу роботу зі суспільно-

¹⁹ *Ibidem.* – S. 107.

²⁰ *Kowalów W.-J., ks. Ks. Michał S. Głowacki “Świętopek”... – S. 107.*

²¹ *Ibidem.* – S. 107–108.

²² *Ibidem.* – S. 108.

освітньою – пробудженням у простолюддя самосвідомості²³. Він виявив невдоволення лише народознавчими результатами першої подорожі Я. Головацького по Галичині в 1833 р.²⁴. У збереженій рукописній версії цього моменту у спогадах Я. Головацького недвозначно наголошено: “Один только Вагилевич недоволен был, он называл недостаточною мою миссию, замечая, что *нужно было народ возбуждать к самосознанию и готовить к вероятному готовящемуся восстанию*”²⁵. Наводимо цей момент із виразу настроїв молодого І. Вагилевича як паралель до тієї світоглядної позиції, яку представляв о. М. Гловацький як майбутній “співорганізатор повстання” на Підгаллі в 1846 р.

Можливо, що І. Вагилевич підтримував зв'язки з М. Гловацьким і після його виїзду зі Львова. Можливе і походження із записів польського збирача й інших матеріалів, використаних у дослідженнях українського вченого. Особливо цікавою з цього погляду є збірка фольклорних матеріалів, яку підготував І. Вагилевич для праці про розбійників під назвою “*Życie rozbójnicze (zbojnicze)*”²⁶, де поряд з українськими опришківськими піснями і про опришків є і польські збойницькі підгальянською говіркою, зокрема про славного татранського розбійника Яношіка, а також пастуші пісні (югасів): “*Piękna tyś to piękna ta zbojecka sława*”, “*Mali chłopczy, mali, kiej się na zbój brali*”, “*Juhasy, juhasy, coście owcy paśli*”, “*Podgalskie dziwecki, hej jako sarnecki...*” та ін. Підгальянський колорит мають і тексти збірки польських народних колядок у рукописному фонді І. Вагилевича, які він використав для дослідження про давній слов'янський “Празник Коляда”²⁷.

Зіставлення текстів цих пісень із друкowanymi джерелами, зокрема згадуваним збірником польських пісень Ж. Паулі, не виявляє їхнього походження з цих джерел у списках І. Вагилевича. Немає відомостей про перебування І. Вагилевича на Підгаллі, а отже, й про можливість його власноручних записів цих пісень. Ці записи належать комусь іншому. Підгалля було головним тереном збирацької народознавчої роботи М. Гловацького, а тому й має підстави ймовірність його стосунку до цих текстів.

Щоправда, в матеріалах І. Вагилевича – друкowanих і рукописних, – його епістолярії ніде не зустрічаємо згадки про М. Гловацького. Вочевидь, українському вченому було відоме опальне становище польського священика і, врешті, його трагічний кінець у 1846 р., тому й не міг нехтувати певними заходами обережності. Знав бо з досвіду багатьох своїх сучасників, що могло спіткати його за зв'язки з політично неблагонадійною особою, яка тим більше піднялася супроти існуючого режиму.

Можна думати, що й згадане пошкодження останнього (12-го) аркуша рукопису Гловацького не випадковість. Наприкінці його могло значитися ім'я збирача і паспортизація записів, а тому під час запобіжної профілактики свого рукописного

²³ Головацький Я. Воспоминание о Маркиане Шашкевиче и Иване Вагилевиче // Литературный сборник. – Львов, 1885. – Вып. 1/3. – С. 22–23.

²⁴ Головацький Я. Воспоминание о Маркиане Шашкевиче и Иване Вагилевиче. – С. 23.

²⁵ Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, відділ рукописів. – Ф. 104 (Я. Головацький). – Од. зб. 128. – Арк. 9 зв. Підкреслення наше – Р. К.

²⁶ ЛННБУ, ВР, ф. 19, од. зб. 50, арк. 1–32.

²⁷ Докладніше про це див.: *Курчів Р.* Етнографічно-фольклористична діяльність “Руської Трійці”... – С. 157–158.

архіву І. Вагилевич відірав це місце і на звороті залишку аркуша вважав за потрібне дописати лише означення змісту рукопису.

Так, усе це поки що гіпотетичне, побудоване на припущеннях і домислі. Але наведені автором цитованої монографії судження, їхня аргументація, логіка й інші дані роблять конструкцію версії про зв'язки М. Гловацького з “Руською Трійцею”, зокрема І. Вагилевичем, можливою, ймовірною. У всякому разі такою, що дає підстави для продовження дослідницького пошуку і має заманливу реальну перспективу.

Це був би ще один предметний момент недостатньо дослідженої досі проблеми зв'язків “Руської Трійці” з польськими сучасниками в Галичині. І ширше: контактів із польським суспільно-культурним рухом 20–30-х рр. ХІХ ст.

Вочевидь, що й народознавчі дослідження того часу в Галичині – фольклористичну й етнографічну збирацьку роботу – не можна різко розмежовувати, ділити на українську і польську частини. Вже сьогодні маємо достатньо доказів, що ця робота з українського і польського боків часто була тісно пов'язаною і взаємно доповнювалася, себто була загалом доцільною і продуктивною. Її результатом були не тільки такі знамениті явища, як збірники пісень Вацлава з Олеська і Жеготи Паулі, а й низка інших фактів. У тому числі й діяльність на цьому полі згаданих Л. Пйонткевіча і М. Гловацького.

Хоча про М. Гловацького вже маємо сьогодні змітовну монографію, все ж не можна сказати що його постать, зокрема народознавчий доробок, вже достатньо розкриті, освітлені й осмислені. Потрібно продовжувати дослідницьку працю в архівах і стосовно М. Гловацького, і тим більше Л. Пйонткевіча та інших людей того часу в Галичині – як поляків, так і українців, – про причетність яких до народознавчих занять маємо лише згадки, натяки або й нічого не знаємо. Скажімо, народознавчі зацікавлення Д. Зубрицького ледве чи вичерпуються лише згаданою публікацією про народні пісні в 1823 р. і статтею про традиційні господарські прогнози у “*Raŋniku Narodowym*” за 1827 р.

Монографія о. В.-Ю. Коваліва про М. Гловацького – переконливий приклад наукової результативності та продуктивності цілеспрямованого дослідницького пошуку, заглиблення в предмет і вдумливого аналітичного осмислення його даних.